

Dakstraat in het Utrechtse bouwcomplex van Tangram architecten. (Foto NRC Handelsblad, Leo van Velzen)

Eindelijk een luchtstraat die klopt

Gebouw: 65 woningen met kantoren, supermarkt en kantoren. **Architect:** Tangram architecten. **Opdrachtgever:** Interheem, Utrecht. **Ontwerp:** 1995-2000. **Oplevering:** 2002. **Tentoonstelling:** MÀ-SSA: zeven experimenten van TANGRAM Architecten. T/m 5 juni. **ABC Architectuurcentrum, Haarlem.** **Geopend:** di-za 10-17u., zo 13-17u.

Door BERNARD HULSMAN
Nederlandse steden zijn niet dicht bebouwd. Zo leven binnen de ringweg van Amsterdam zo'n 400.000 mensen, terwijl op eenzelfde oppervlak in het centrum van Parijs zo'n twee miljoen mensen wonen. De Rijksoverheid verplicht grote steden als Amsterdam en Utrecht tot het bouwen van duizenden woningen binnen de stadsgrenzen in de komende jaren. Dit stelt bijvoorbeeld Amsterdam voor zulke

problemen dat een wethouder er al bijna over struikelde. Toch is het op het eerste gezicht niet zo moeilijk om aan de opgave te voldoen. Als de duizenden woningen die de komende jaren in de Amsterdamse oude wijken en westelijke tuinsteden plaatsmaken voor nieuwbouw die net zo hoog en dicht is als in Parijs, is het probleem ruimschoots opgelost. Dit geldt nog sterker voor Utrecht, want daar is de bebouwing nog een of twee etages lager dan in Amsterdam.

Het echte probleem is dat de meeste projectontwikkelaars huiverig zijn voor dichte bebouwing. Ze houden niet van opgepakte appartementen, want ze kennen het verlangen van de Nederlanders naar een huis met een tuintje. Toch heeft projectontwikkelaar Interheem in Utrecht op de hoek van de Vondellaan en de Croeselaan 67 woningen gebouwd op een plek waar volgens berekeningen slechts

plaats was voor 35 woningen. Met succes, want alles is verkocht.

Het gebouw is echt grootstedelijk: naast woningen bevat het een supermarkt, een politiebureau, kantoren en, in de iets verlaagde begane grond, een parkeergarage. Dat Interheem het heeft aangedurfd om zo'n grootstedelijk gebouw neer te zetten, is te danken aan het Amsterdamse architectenbureau Tangram (dat nu ook exposeert in het ABC architectuurcentrum in Haarlem). Tangram deed zijn naam eer aan en heeft een ingenieus complex ontworpen dat nergens zorgt voor de benauwenis waar projectontwikkelaars zo bang voor zijn.

De supermarkt, kantoren en een deel van de appartementen zijn ondergebracht in een toren op de hoek van de Vondel- en Croeselaan, die met zijn geknikte vorm de flauwe bocht in de drukke Vondellaan accentueert. De toren heeft de ar-

chitecten vermoedelijk weinig hoofdbrekens bezorgd. Het echte gepuzzel was nodig voor het blok woningen in de Croesestraat, waarvoor allerlei beperkingen golden. Dit blok, dat aan de achterzijde grenst aan het binnenplein van een school, kon slechts een geringe diepte van 10 meter krijgen. Ook kon het, met het oog op de lage huisjes van omstreeks 1900 aan de overzijde, niet al te hoog worden. De vondst van Tangram die een toch groot aantal woningen mogelijk maakt is de dakstraat, die, parallel aan de Croeselaan, over de eerste twee woonlagen loopt. Aan deze dakstraat zijn de toegangen gelegen van de gelijkvloerse appartementen aan de straatkant en aan maisonnettes aan de schoolpleinkant. De tweelagige maisonnettes hebben dakterrassen bovenop de appartementen die via loopbruggen bereikbaar zijn.

De architectuurgeschiedenis

kent vele galerijen, die architecten als 'luchtstraten' verkochten. Hoewel ze in ontwerptekeningen spelende kinderen en kletsende ouders lieten zien, functioneerden de galerijen zelden zo en bleken het anonieme betonnen gangen met een deprimerende werking. Maar de dakstraat in het Tangram-blok, die via trappen bereikt kan worden en zo een echt openbare straat is, oogt aangenaam door de genereuze breedte en vooral doordat, net als in een echte straat, de blote hemel het dak vormt. Bovendien komt de luchtstraat aan één kant uit op een driehoekige tuin, waar als het regent het afvoerwater een klatierend beekje vormt. Ook de gevels van grijswit eternit en bruinoranje houten platen zorgen voor wat fleurigheid. Tangram heeft deze materialen overigens in het hele complex gebruikt; ze zorgen voor een rust die past bij grotestadsarchitectuur.